

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 10 Mawrth 2020

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Dilwyn Morgan
Y Cyngorydd Craig ab Iago

Swyddog Cyswllt: Dafydd Gibbard, Pennaeth Tai ac Eiddo
Catrin Thomas, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogi Teuluoedd

Rhif Ffôn Cyswllt: 01286 679913

Teitl yr Eitem: Canolfan Integredig Maesgeirchen, Bangor.

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1. Gofynnir am gymeradwyaeth y Cabinet i symud i gydweithio gyda chymuned Maesgeirchen, Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr, Adra i ddatblygu cynllun posib ar gyfer Canolfan Integredig ar y stad ar gyfer gwasanaethau a darpariaethau cefnogi teulu ac adrodd yn ôl gyda argymhellion ar gyfer y ffordd ymlaen.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

2.1 Mabwysiadodd y Cyngor y "Cynllun Asedau 2019-2029" ar Fawrth 7fed, 2019. Mae'r cynllun yn cynnwys clustnodi cyfraniad o £500,000 tuag at ddatblygu Canolfan Integredig Cefnogi Teulu ym Maesgeirchen. Mae'r gwariant wedi ei raglennu ar gyfer 2021/22 ymlaen.

2.2 Rhagwelir y bydd angen defnyddio peth o arian y Cynllun Asedau yn ystod 2020/21 ar gyfer gwaith paratoi.

2.3 Bydd y Pennaeth Tai ac Eiddo yn cydlynu'r prosiect ar draws Gwasanaethau'r Cyngor, gyda chefnogaeth y Pennaeth Cynorthwyol Cefnogi Teulu a'r Pennaeth Cynorthwyol Economi a Chymuned er mwyn sicrhau llywodraethiant addas i'r Bwrdd Adfywio a'r Bwrdd Cefnogi Llesiant Pobl.

3. CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

3.1 Daeth Rhaglen Genedlaethol Trechu Tlodi **Cymunedau'n Gyntaf** i ben yn 2018. Mae Maesgeirchen yn parhau i fod yn y 10% o gymunedau mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

3.2 Buddsoddwyd £5m i godi adeilad newydd i Ysgol Glan Cegin yn 2017. Oherwydd cyfyngiadau ar y safle a'r gyllideb nid yw'r ysgol yn gallu lletya gwasanaethau y tu hwnt i addysg.

3.3 Mae'r ardal yn parhau i fod yn un o 6 ardal **Dechrau'n Deg** yng Ngwynedd. Mae'r rhaglen yn rhoi mwy o gymorth a chyfleoedd i deuluoedd sydd â phlant dan 4 oed, sef gwasanaeth iechyd y Blynyddoedd Cynnar; Gofal plant; Cymorth Rhiantu; a Chymorth Cynnar gyda datblygiad iaith.

3.4 Mae'r ardal hefyd wedi ei phennu fel un o 13 cymuned drwy Gymru y mae'r Loteri Fawr wedi ei hadnabod ar gyfer y **Rhaglen Buddsoddi'n Lleol**. Rheolir y rhaglen gan Ymddiriedolaeth Adeiladu Cymunedau ac mae'n rhaglen 10 mlynedd sy'n defnyddio cryfderau, sgiliau a thalentau pobl, grwpiau a chymdeithasau'r cymunedau i newid pethau er gwell. Mae gan bob ardal £1m i wario ar flaenoriaethau lleol. Pobl y gymuned ei hun sy'n penderfynu sut i ddatblygu'r gymuned, sut i ddefnyddio'r arian, pa gyrff maen nhw'n cydweithio â nhw, a sut mae gwneud y penderfyniadau hynny. Mae Partneriaeth Maesgeirchen Partnership a Grŵp Maes-Ni wedi bod yn ymgysylltu'n helaeth gyda'r gymuned yn lleol er mwyn datblygu'r rhaglen hon ers bron i 2 flynedd.

3.5 Mae'r gwaith hwn wedi adnabod mai blaenoriaethau'r gymuned dros y cyfnod nesaf yw datblygu hwb/canolfan gymunedol, cynnal balchder cymuned, a datblygu gweithgareddau yn y gymuned.

3.6 Yn 2017, lanswyd **Rhaglen Targedu Buddsoddiad mewn Adfywio (TRI)** gan Lywodraeth Cymru sy'n hyrwyddo adfywiad economaidd, gyda gweithgareddau sy'n canolbwyntio ar unigolion ac ardaloedd sydd â'r angen mwyaf. Fel rhan o drefniadau'r rhaglen, cafodd strategaeth ranbarthol ei pharatoi ar gyfer Gogledd Cymru, sydd yn adnabod dinas Bangor fel ardal blaenoriaeth. Mae'n bosib y bydd y Rhaglen yn cael ei ymestyn tu hwnt i'r cyfnod 3 blynedd cychwynol (2018-21), ac os felly, cyfle posib i dargedu adnoddau ychwanegol o'r Rhaglen hon.

3.7 Mae'r Cyngor a'i bartneriaid wedi bod yn rhan o **Raglen Plant yn Gyntaf**, Llywodraeth Cymru. Nod y Rhaglen oedd tynnu partneriaid ynghyd i dreialu ffyrdd gwahanol o weithio, ac o ddefnyddio eu hadnoddau, er gwella canlyniadau bywyd i blant a'u teuluoedd. Mae'r Bwrdd Plant yn Gyntaf wedi cwblhau asesiad anghenion, ymgysylltu gyda phlant, pobl ifanc a theuluoedd ar y stad, a llunio Cynllun Gweithredu sy'n adnabod yr hyn yr ydym yn dymuno ei newid, a sut. Mae sawl asiantaeth yn arwain ar elfennau gwahanol o'r cynllun gweithredu a nifer o brosiectau a datrysiadau lleol ar waith ar y stad erbyn hyn.

3.8 O'r gwaith hwn mae'r Cyngor yn arwain ar Gynllun i **Drawsffurfio Gwasanaethau'r Blynyddoedd Cynnar** ar y cyd gyda'r Bwrdd Iechyd, darpariaethau Gofal Plant ac addysg yn yr ardal. Mae'r prosiect yn edrych ar y system gyfan ar gyfer cefnogi plant a'u teuluoedd. Mae'r gweithlu ar draws y sefydliadau wedi cychwyn ar ymyrraeth Ffordd Gwynedd.

3.9 Mae'r gwaith ymgysylltu gyda theuluoedd a gweithwyr ar y stad wedi dangos mai'r hyn sy'n bwysig yw :

- "Cael help pan dwi ei angen o, gan rywun dwi'n ei drystio." (hefo ysgol, magu plant, troseddu, cael gwaith, bod yn iach, gofal plant)
- "Bod digon o bethau i wneud yn ein cymuned tu allan i ysgol ac amser ysgol, i bob oed, ac mewn lle cyfforddus",
- "Eisiau i'n cymuned ni edrych yn daclus ac yn brydferth",
- "Cael teimlo yn falch o'n cymuned leol",
- "Cael teimlo'n saff a'n plant ni'n saff yn ein cymuned".

3.10 Mae teuluoedd a thrigolion hefyd wedi dweud eu bod nhw eisiau cefnogaeth ac adnoddau yn y gymuned i'w caniatáu nhw i wneud mwy dros eu hunain a'u cymuned.

3.11 Er bod gan y Cyngor bresenoldeb ar y stad ar hyn o bryd, mae gweithwyr a defnyddwyr y gwasanaethau wedi adrodd nad yw'n hawdd cael at y gwasanaethau sydd ar gael, ac nid oes lle addas, cyfeillgar, cyfforddus a llai ffurfiol ar y stad y gall gwasanaethau a'r gymuned ddod ynghyd i gydweithio. Er y rhwystrau mae trigolion a gweithwyr yn adrodd fod perthynas dda rhwng gweithwyr a theuluoedd ar y stad, gyda thystiolaeth yn dangos fod teuluoedd yn troi at weithwyr dro ar ôl tro yn ôl yr angen.

3.12 Mae'r gwasanaethau hynny sydd wedi eu lleoli yno yn dymuno gweithio mewn ffordd wahanol, yn fwy cysylltiedig gyda'i gilydd a gyda'r gymuned ei hun.

4. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 4.1. Mae cyfle wedi codi i'r Cyngor gynllunio a datblygu ei ddarpariaethau ar y stad mewn cydweithrediad gyda Grŵp Maes-Ni er mwyn sefydlu Canolfan Integredig.
- 4.2. Dros y flwyddyn nesaf dymunwn gydweithio gyda phartneriaid yn lleol er mwyn sgopio ac asesu dichonoldeb sefydlu canolfan integredig ar y cyd.
- 4.3. Dymunwn sgopio modelau rheoli a llywodraethu newydd ar y cyd gyda'r gymuned yn unol â gweledigaeth y Bwrdd Adfywio.
- 4.4. Y nod yw datblygu cynllun hyfyrw ar gyfer Canolfan Integredig aml bwrpas ar y stad a fyddai'n cwrdd ag anghenion y trigolion ac yn rhoi'r cyfle i'r Cyngor oresgyn y rhwystrau presennol wrth geisio cynnig gwasanaethau cefnogol yn unol a gweledigaeth y Bwrdd Cefnogi Llesiant Pobl.
- 4.5. Pan luniwyd Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor roeddem yn ymwybodol fod angen datblygiad newydd at y stad er mwyn ceisio gwireddu'r uchod a cheisio disodli'r adeiladau anaddas sydd yno ar hyn o bryd. Nid oeddem yn gwybod beth fyddai hyd a lled yr anghenion ar y pryd a cham cyntaf y prosiect hwn fydd ceisio sefydlu'r gwir gost os am gyrraedd y nod. Dylid cadw mewn cof felly na wyddom ar y pwynt yma os fydd y cyfraniad cyfalaf gan y Cyngor yn ddigonol i wireddu'r gofyn.
- 4.6. Yn dilyn cwblhau gwaith dichonoldeb ar yr anghenion, costau a modelau darparu gwasanaethau a rheoli'r safle, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno cyn symud ymlaen i'r cam nesaf.

5. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

5.1. Barn yr aelodau lleol:

Cynghorydd Nigel Pickavance:

"Fel aelod lleol ar ran ward Marchog hoffwn roi fy marn i am y ganolfan gymunedol integredig arfaethedig. Alla i ddim mynegi digon am yr angen am ganolfan o'r fath ym Maesgeirchen.

Ar hyn o bryd mae gennym rai gwasanaethau gwych ym Maesgeirchen a phartneriaid, fodd bynnag mae'n achos pryder, er bod gwaith yn cael ei wneud yn aml mewn partneriaeth, bod cyfathrebu yn aml yn torri i lawr gyda thrigolion yn gorfod symud o adeilad i adeilad, gan adael yr ystâd i deithio ar gyfer rhai o'r gwasanaethau hyn sy'n aml yn methu'n logistaidd.

Rydym hefyd wedi nodi'r angen am gydlyniant cymunedol ers colli clwb cymdeithasol Maesgeirchen. Teimlodd y gymuned ergyd fawr gyda'r golled hon a gall yr elfen hon ei chynnwys yn yr adeilad aml-bwrpas hwn.

O ystyried poblogaeth Maesgeirchen a'r statws ' Cymunedau yn Gyntaf ', mae'n mynd heb ddweud bod angen mawr am ganolbwynt o'r fath yn ein cymuned. Ni allaf ond gweld bod hyn o fudd mawr i'n cymuned ac rwy'n cefnogi'r syniad ac yn gobeithio y bydd yn datblygu'n realiti."

Cynghorydd Dylan Fernley:

“Fel Aelod lleol ar ran ward Marchog, hoffwn nodi fy nghefnogaeth i'r prosiect arfaethedig. Mae ein cymuned wedi gwneud llawer o waith i ddod â phobl ynghyd i fynd i'r afael â'r cyfleusterau cyfyngedig sydd gennym yn ein cymuned. Byddai datblygu canolbwynt cymunedol a allai gynnwys lle i asiantaethau weithio oddi wrtho, ac agwedd hamdden a lles o fudd mawr i'n preswylwyr. Rydym yn gymuned fawr, gydag amrywiaeth o anghenion a dyheadau, ac mae'r prosiect hwn yn gyfle i ni weithio gyda'n gilydd i wella ein cymuned ”.

5.2. Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

Fe nodi'r yn yr adroddiad fod y prosiect wedi ei adnabod yn y Cynllun Asedau. Mae'r argymhelliad ar gyfer geisio datrysiad ar cyd gyda partneriaid a'r gymuned yn cynnig ffordd ymlaen sydd yn hefyd yn cydnabod egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

ii. Y Pennaeth Cyllid:

“Rwyf yn cefnogi'r penderfyniad a geisir. Mae cynnal gwaith ymchwil manwl, gan gynnwys cydweithio ag eraill ac ymgysylltu â'r gymuned, yn hanfodol os yw datblygiad Canolfan Integredig Cefnogi Teulu ym Maesgeirchen am fod yn llwyddiant. Bydd gwaith ymchwil o'r fath nid yn unig yn sicrhau fod y ddarpariaeth arfaethedig yn addas, ond bydd hefyd yn rhan o'r gwaith angenrheidiol i sefydlu costau manwl ar gyfer y prosiect. Gallaf gadarnhau fod £500k wedi ei glustnodi yn y Cynllun Rheoli Asedau ar gyfer datblygu canolfan o'r fath.”